

**Rapportage onderzoek beschermde natuurwaarden
Hedwigepolder 2013, beschrijving situatie tot en met 24
mei 2013**

24 mei 2013

**Rapportage onderzoek beschermde natuurwaarden
Hedwigepolder 2013, beschrijving situatie tot en met 24
mei 2013**

Opdrachtgever: Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.

Adviesbureau Wieland
Liniestraat 13
4561 ZS Hulst
0612352169

Inhoud

Inleiding	4
1 Beschrijving van het studiegebied.....	5
2 Methode.....	7
2.1 Zoogdieren	7
2.2 Broedvogels.....	7
2.3 Amfibieën.....	8
2.4 Vissen	8
2.5 Vaatplanten.....	8
3 Resultaten	9
3.1 Zoogdieren	9
3.1.1 Veldspitsmuis	9
3.1.2 Gewone dwergvleermuis.....	9
3.1.3 Ruige dwergvleermuis.....	11
3.1.4 Laatvlieger.....	11
3.2 Broedvogels.....	11
3.2.1 Steenuil.....	11
3.2.2 Ransuil.....	12
3.2.3 Kerkuil.....	13
3.2.4 Buizerd	14
3.2.5 Boomvalk	15
3.2.6 Torenavalk	15
3.2.7 Boerenwaluw	16
3.2.8 Zwarte kraai.....	17
3.2.9 Ekster.....	18
3.2.10 Huismus.....	19
3.3 Amfibieën.....	19
3.4 Vissen	19
3.5 Vaatplanten.....	20
Samenvatting.....	21

Inleiding

In opdracht van Ingenieursbureau Oranjewoud B.V. wordt in de Hedwigepolder in 2013 een inventarisatie uitgevoerd naar soorten die beschermd worden door de Flora- en Faunawet (tabel 2 en tabel 3). Het gaat hierbij om de soortgroepen: vogels, zoogdieren, amfibieën, vissen en vogels. Het doel van deze rapportage is een beeld te geven van de resultaten van het uitgevoerde onderzoek. Van de soortgroep vogels worden in deze rapportage alleen de vogels behandeld waarvan het broedbiotoop jaarrond beschermd is door de Flora- en Faunawet. Als eerste wordt een gebiedsbeschrijving gegeven. De biotische en abiotische omstandigheden bepalen welke soorten er voor kunnen komen in een gebied. Vervolgens wordt uitleg gegeven over de manier waarop de inventarisatie uitgevoerd is. Daarna worden de resultaten verwerkt. Van iedere beschermde soort is op kaart ingetekend waar deze is waargenomen, waar het territorium gelegen is, of wat de functie is van een bepaald gebied. Deze tussenrapportage beschrijft de situatie tot en met 24 mei 2013.

1 Beschrijving van het studiegebied

Het studiegebied is gelegen in de oostpunt van Zeeuws-Vlaanderen, in de gemeente Hulst. Het bestaat uit het Sieperdaschor, Zeedijk en het Nederlandse deel van de Hedwigepolder.

Kaart 1. Studiegebied in 2013

Sieperdaschor

Dit gebied is circa 100 hectare groot en was tot circa 23 jaar geleden landbouwgebied. Na een dijkdoorbraak is de dijk niet meer hersteld en staat het onder getijdenwerking. Tweemaal per etmaal wordt het gebied overstroomd met brakwater uit de Westerschelde. Sommige delen spoelen alleen met springtij onder. De vegetatie bestaat voor grote delen uit Riet. Ook zijn er biotopen met Zeebies en Zeeaster. Het noordoostelijke deel van het gebied valt onder een begrazingseenheid en wordt begraaasd door runderen. Hier is de vegetatie lager.

Zeedijk

De Zeedijk bestaat uit korte grazige vegetatie. Deze vegetatie wordt jaarlijks gemaaid in het broedseizoen.

Hedwigepolder

De Hedwigepolder is circa 300 hectare groot en is voor het merendeel gelegen op Nederlands grondgebied. Het grootste deel van de polder is in gebruik voor akkerbouw. Op de akkers worden de volgende gewassen geteeld: tarwe, gerst, maïs, aardappelen, suikerbieten, vlas en uien. Daarnaast zijn er weilanden die worden begraaasd met paarden en ezels. Een deel hiervan wordt ook gebruikt voor trainingen met paarden. In het zuidwestelijk deel van de Hedwigepolder wordt een weiland begraaasd met runderen. Verspreid over de Hedwigepolder liggen diverse kleine bosjes die een functie hebben voor de jacht. De bosjes bestaan uit populieren met onderbegroeiing van diverse soorten. Door het gebied lopen diverse wegen, sommige hiervan zijn onverhard. Langs deze wegen staan bomenrijen bestaande uit populieren of hagen. Centraal in het gebied ligt een wat groter afgesloten gebied bestaande uit water, beplanting en weilanden, in de volksmond de Pieleput genoemd. In de Hedwigepolder zijn ook nog enkele oude restanten van stroomgeulen aanwezig die de functie hebben van een sloot. Het water wordt afgevoerd via een gemaal aan de oostzijde van het gebied. Aan de westzijde van het gebied bevinden zich enkele woningen, centraal in het gebied ligt een huis

met schuurtjes en aan de oostzijde van het gebied is een terrein met paardenstallen. Vroeger was dit een fazantenkwekerij. Daarnaast is een terrein met stallen voor ezels.

2 Methode

Alle onderzoeken zijn in principe uitgevoerd vanaf openbare wegen en paden. Voor het betreden van het ontoegankelijke deel, erven en gebouwen werd door de eigenaar geen toestemming verleend.

2.1 Zoogdieren

In 2010 is in de reeks Fauna Zeelandica het deel van de zoogdieren verschenen. Hiervoor is onderzoek verricht in geheel de provincie Zeeland. Naast veldwaarnemingen en vangsten met vallen zijn ook braakballen van uilen onderzocht. In de braakballen zitten prooiresten van muizen die goed op naam te brengen zijn. Zo kan van een gebied een goede indicatie verkregen worden welke soorten muizen er voorkomen zonder te werken met vallen. Van de kerkuil die lange tijd op de Gasdam verbleef zijn braakballen verzameld. Hierin zijn onder andere restanten van de Veldspitsmuis aangetroffen. De Veldspitsmuis komt gezien het biotoop zeer mogelijk voor in het studiegebied. Met behulp van de biotoopeisen voor deze soort is bepaald in welk deel van het studiegebied deze soort voor kan komen. Er is in 2013 (nog) geen gericht onderzoek uitgevoerd naar deze soort.

In 2013 is een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van vleermuizen in het studiegebied en de functionaliteit van het studiegebied voor deze vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd op: 14 april, 17 april, 25 april, 6 mei, 7 mei en 8 mei.

Het onderzoek heeft alleen plaatsgevonden vanaf openbare wegen, om toch een goed inzicht te krijgen welke soorten er van het gebied gebruik maken zijn wat meer inventarisaties uitgevoerd. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van 2 type batdetectors Petterson D240x (met tijdvertraging) en D200. Het onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen is telkens uitgevoerd vanaf een half uur voor zonsondergang tot 2 en half uur na zonsondergang of van 2 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst. Met behulp van de gevonden gegevens is een beoordeling gemaakt naar jachtgebied, vliegroutes, paarverblijven en (mogelijke) dagverblijven.

2.2 Broedvogels

De inventarisatie is uitgevoerd met behulp van de ‘uitgebreide territoriumkartering’ conform de richtlijnen van SOVON. Deze richtlijnen zijn terug te vinden in de handleiding “Broedvogels inventariseren in proefvlakken BMP-Algemeen” (Van Dijk 2004). In deze rapportage worden alleen gegevens van soorten gepresenteerd waarvan het biotoop jaarrond beschermd is. Bij elke telronde werd het onderzoeksgebied doorkruist en werden alle waarnemingen van (potentieel) territoriumhoudende vogels op kaart ingetekend. Elke ingetekende waarneming werd voorzien van een code die de mate van broedzekerheid aangeeft. Deze varieert van 0 (zeker niet territoriumhoudend) tot 5 (vondst van nest met jongen). In het veld werd steeds goed gelet op gedragingen als zang en alarmeren, die immers indicierend zijn voor de aanwezigheid van een territorium.

Tijdens het veldwerk zijn alle waarnemingen overgezet op soortkaarten. Aan de hand van de in Van Dijk (2004) beschreven criteria zijn op deze kaarten vervolgens de territoria handmatig bepaald. Kern van deze methode is dat ervan uit wordt gegaan dat een cluster van waarnemingen van een soort in de broedtijd wijst op een territorium. De periode waarin relevante waarnemingen gedaan kunnen worden wisselt van soort tot soort, evenals de omvang van het territorium. Al deze zaken zijn in Van Dijk (2004) per soort weergegeven. Uit de toepassing van de beschreven methode volgen de gegeven verspreidingskaarten.

De inventarisatie naar broedvogels is uitgevoerd in de periode 15 februari – 15 juli. Er zijn tenminste bezoeken gebracht (15 februari, 26 februari, 7 maart, 14 april, 17 april, 25 april, 6 mei, 7 mei, 8 mei.) Tijdens deze bezoeken zijn territorium indicerende waarnemingen van (jaarrond) beschermde soorten genoteerd. Na afloop worden hiervan territorium kaarten gemaakt. Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van geluidsapparatuur, verrekijker en telescoop.

2.3 Amfibieën

Voor deze soortgroep zijn de waterpartijen onderzocht met een schepnet. Tijdens avond en nachtbezoeken is aandacht geschonken aan roepende en trekkende amfibieën.

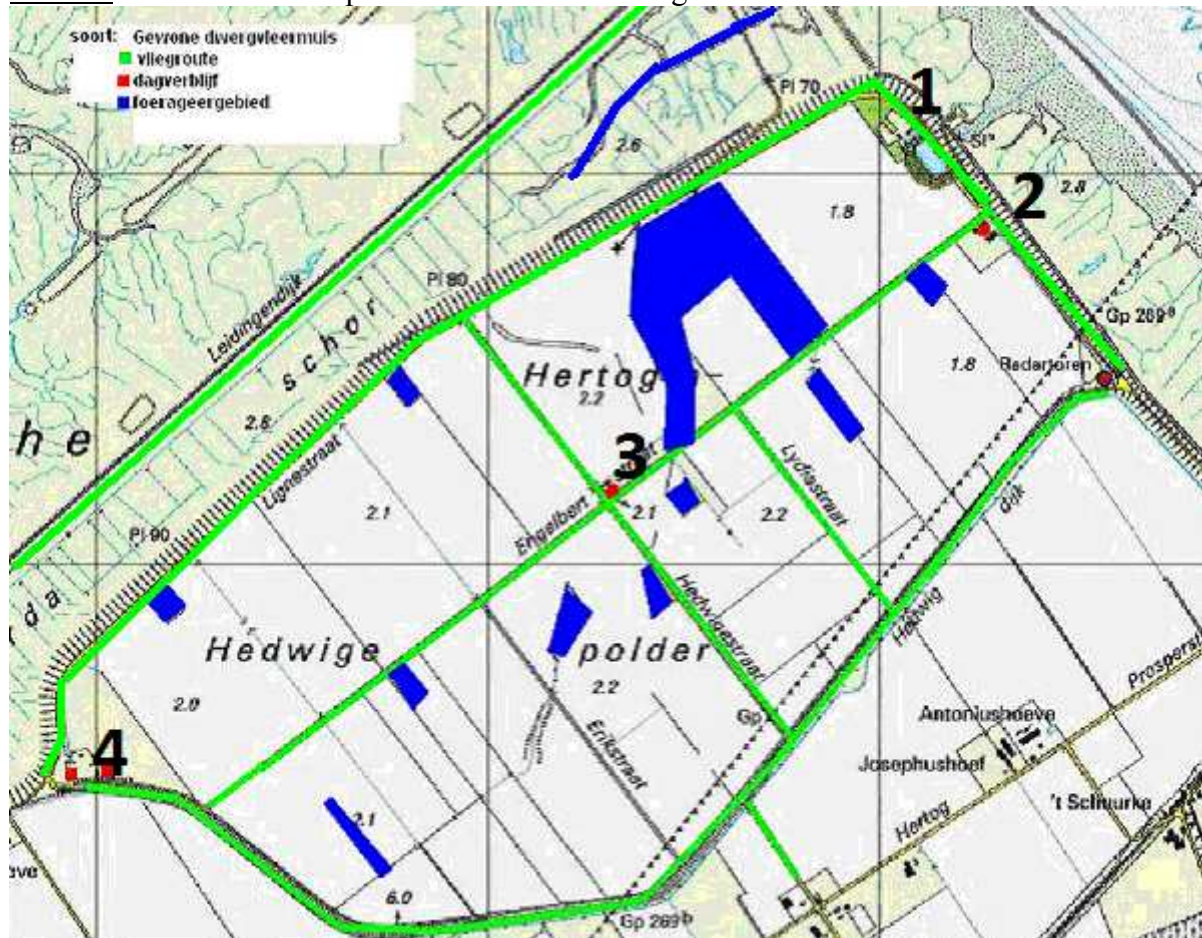
2.4 Vissen

In de toegankelijke schorren van het Sieperdaschor en de scheldeschorren zijn de watergangen met een schepnet bemonsterd op aanwezigheid van beschermde vissoorten.

2.5 Vaatplanten

Openbare wegen, slootkanten en dijken zijn afgezocht.

Kaart 3. Functionele biotopen van de Gewone dwergvleermuis.

Toelichting

Locatie 1: niet te overzien (te ver van de weg)

Locatie 2: 6 mei geobserveerd vanaf Engelbertstraat: enkele rond de bebouwing vliegende exemplaren direct na zonsondergang. Vleermuizen werden als eerste rondom de bebouwing vastgesteld en niet langs de beplanting in de Engelbertstraat. Exemplaren vlogen rondom de bebouwing. Omdat vastgesteld is dat de betreffende Gewone dwergvleermuizen beslist niet van elders (er is gepost bij geleidende beplanting, aan de andere zijde is geen beplanting) aan kwamen vliegen kan geconcludeerd worden dat er exemplaren een dagverblijf hebben in de betreffende bebouwing op deze locatie. De bebouwing is vrij oud en er zijn potentiële dagverblijven in de vorm van luiken, boeiboorden, kierende planken en spleten/gaten in de muur aanwezig.

Locatie 3: 7 mei geobserveerd vanaf Engelbertstraat/Hedwigestraat: rond de bebouwing vliegende exemplaren direct na zonsondergang. Vleermuizen werden als eerste rondom de bebouwing vastgesteld en niet langs de beplanting in de Engelbertstraat/Hedwigestraat. Exemplaren vlogen rondom de bebouwing. Omdat vastgesteld is dat de betreffende Gewone dwergvleermuizen beslist niet van elders (er is gepost bij geleidende beplanting, aan de andere zijde is geen beplanting) aan kwamen vliegen kan geconcludeerd worden dat er exemplaren een dagverblijf hebben in de betreffende bebouwing op deze locatie. De bebouwing is vrij oud en er zijn potentiële dagverblijven in de vorm van luiken, boeiboorden, kierende planken en spleten/gaten in de muur aanwezig.

Locatie 4: 8 mei geobserveerd vanaf Engelbertstraat: enkele (3) rond de bebouwing vliegende exemplaren direct na zonsondergang. Vleermuizen werden als eerste rondom de bebouwing vastgesteld en niet langs de beplanting in de Engelbertstraat/Hedwigedijk. Exemplaren vlogen

rondom de bebouwing. Omdat vastgesteld is dat de betreffende Gewone dwergvleermuizen beslist niet van elders (er is gepost bij geleidende beplanting, aan de andere zijde is geen beplanting) aan kwamen vliegen kan geconcludeerd worden dat er exemplaren een dagverblijf hebben in de betreffende bebouwing op deze locatie. De bebouwing is vrij oud en er zijn potentiële dagverblijven in de vorm van luiken, boeiboorden, kierende planken en spleten/gaten in de muur aanwezig.

3.1.3 Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is niet vastgesteld tot en met 24 mei 2013. Deze soort verblijft hier alleen in de nazomer en de herfst.

3.1.4 Laatvlieger

De Laatvlieger is niet vastgesteld tot en met 24 mei 2013. In 2010 was er 1 waarneming.

3.2 Broedvogels

Omdat geen toestemming werd verleend de bebouwing te onderzoeken is van een aantal soorten (o.a. Kerkuil) niet met zekerheid bekend of deze als broedvogel aanwezig zijn of hoeveel territoria er aanwezig zijn. Van kraaiachtige soorten was het niet met zekerheid te bepalen hoeveel paar er daadwerkelijk gebroed hebben omdat deze soorten actief bejaagd worden (inclusief vangkooi). Andere soorten als Sperwer en Havik zijn waargenomen maar konden niet als broedvogel worden vastgesteld.

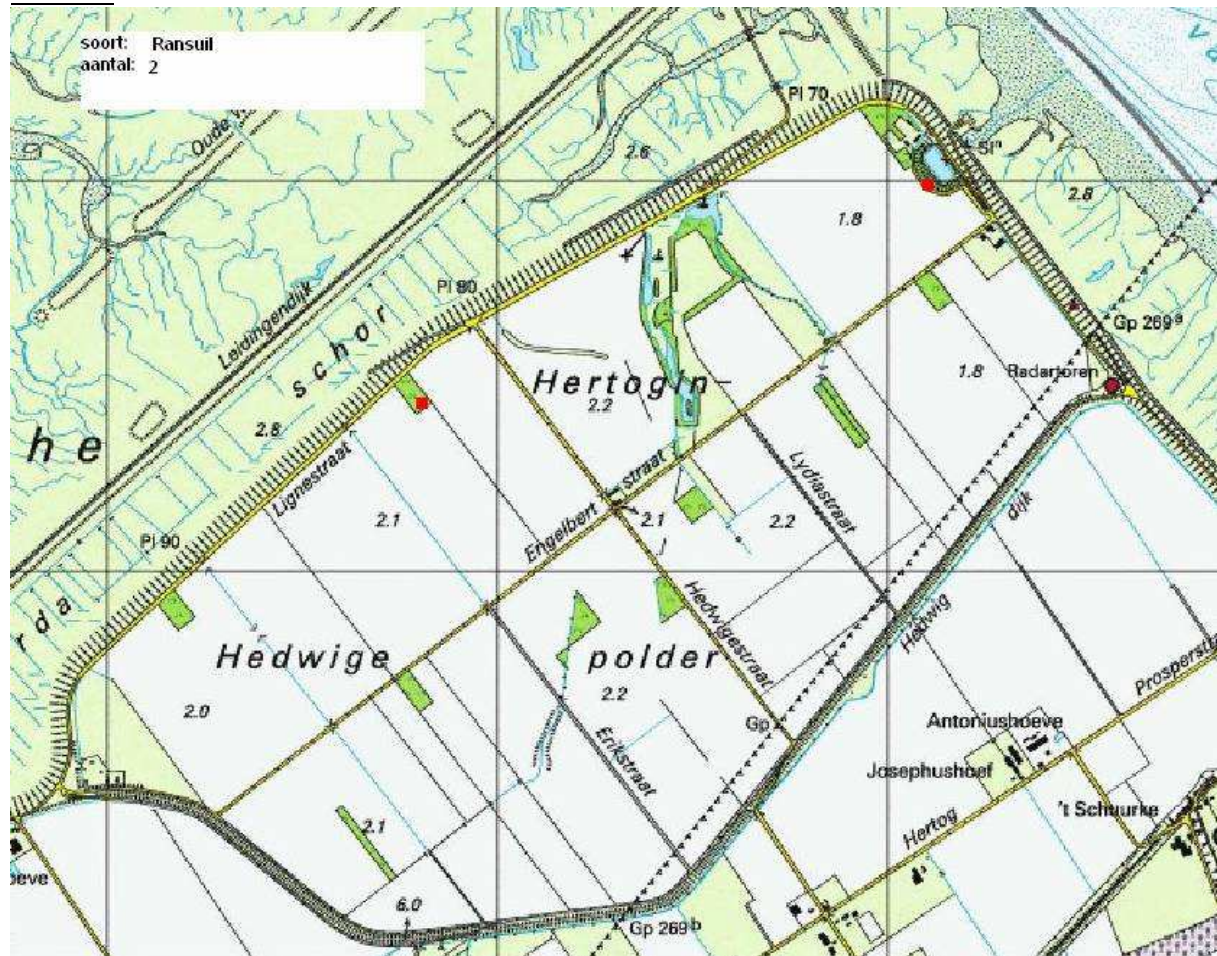
3.2.1 Steenuil

De Steenuil is niet vastgesteld tot en met 24 mei 2013. Op 15 februari, 26 februari, 7 maart is het geluid van de Steenuil afgespeeld. Er werd hierop niet gereageerd. Op deze avond is het geluid ook afgespeeld in Zandberg, hier werd wel gereageerd door de aanwezige Steenuil.

3.2.2 Ransuil

Er is een territorium vastgesteld in de bossage ten zuiden van de Spuikom en er is een territorium vastgesteld in een bosje langs de zeedijk. Beide territoria waren in het verleden ook bekend. Een exemplaar nabij de Fazantenkwekerij (oostzijde gebied) reageerde op de roep van de Steenuil die afgespeeld werd. Op 7 maart werd op beide locaties balts waargenomen (vleugelklap). Het foerageergebied bestaat uit de Gasdam, Sieperdaschor (rietvelden) en de zeedijk. Ook wordt langs slotkanten en wegbermen gevoeraged.

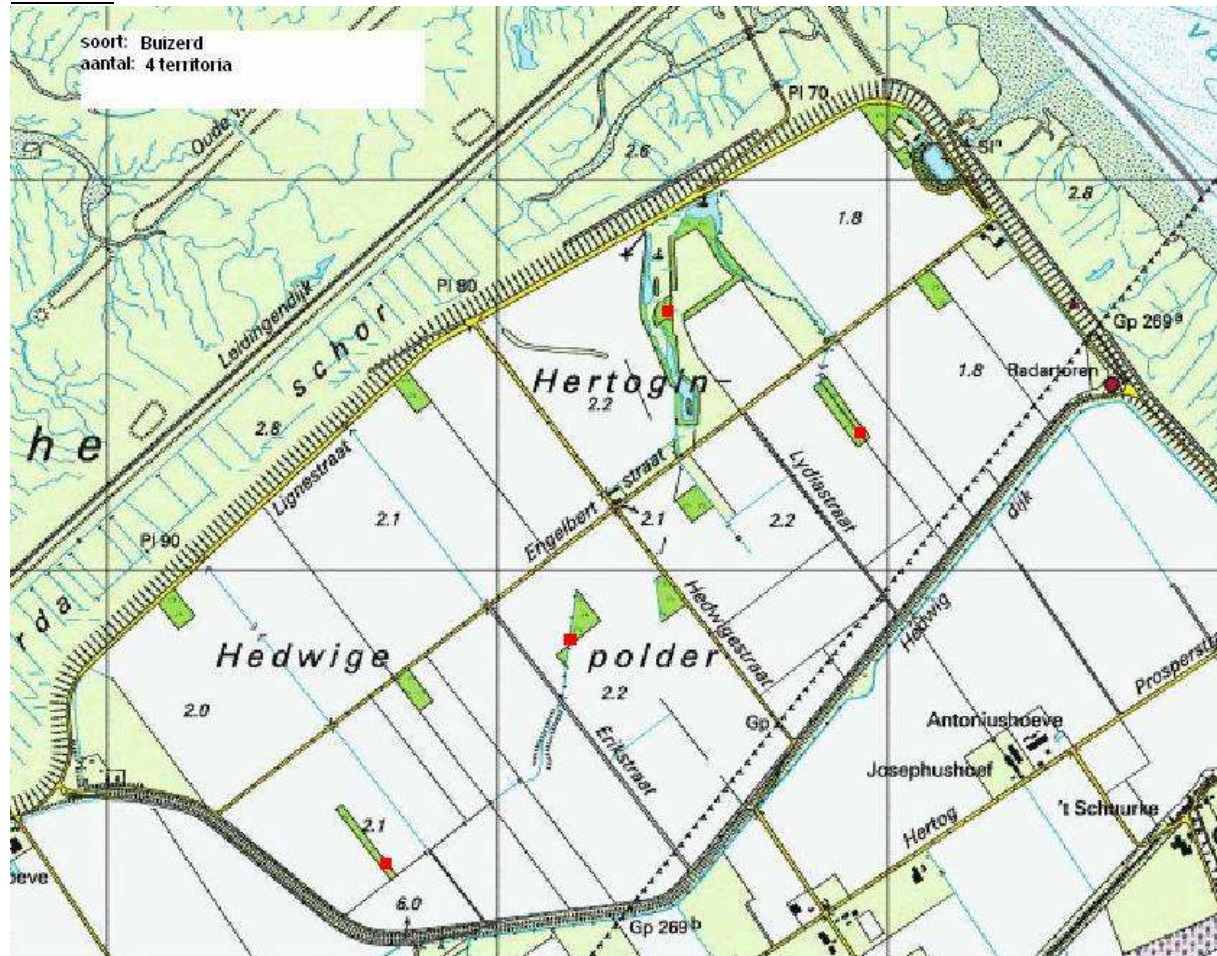
Kaart 4. Territoria van de Ransuil in 2013.

3.2.4 Buizerd

Er zijn 4 territoria van de Buizerd vastgesteld. Het betreft balts boven de waarschijnlijke broedlocatie. Er is vastgesteld dat in de betreffende bosjes nesten aanwezig zijn. De territoria liggen verspreid over de bosjes in de Hedwigepolder. Voedsel wordt vooral gezocht op de Gasdam (waar veel konijnen leven) en in het Verdronken Land van Saeftinghe. Vanwege het ontbreken van bossage in het Verdronken Land van Saeftinghe worden bosjes in de Hedwigepolder gebruikt als broedplaats. Deze bosjes zijn niet toegankelijk voor mensen en vormen daarom een goed broedbiotoop.

Kaart 6. Territoria van de Buizerd in 2013.

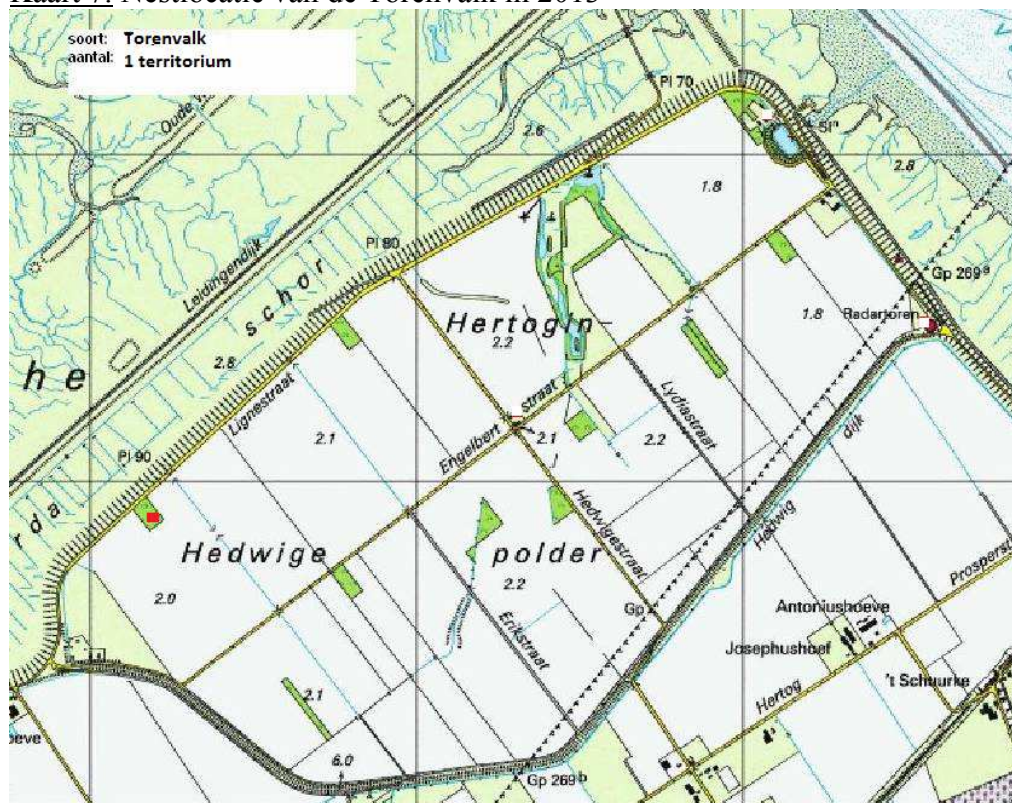
3.2.5 Boomvalk

De boomvalk is niet vastgesteld tot en met 24 mei 2013.

3.2.6 Torenavalk

Op 8 mei en 24 mei werd een Torenavalk vliegend met prooi vastgesteld richting het bosje in het noordwestelijk deel van de Hedwigepolder. Deze vogel vloog naar een oud Ekster/kraaiennest. Deze waarnemingen zijn een indicatie dat het betreffende nest gebruikt wordt als broedlocatie voor deze soort. Deze Torenavalk jaagt vooral langs de Gasdam (Leidingenstraat) en langs de zeedijk.

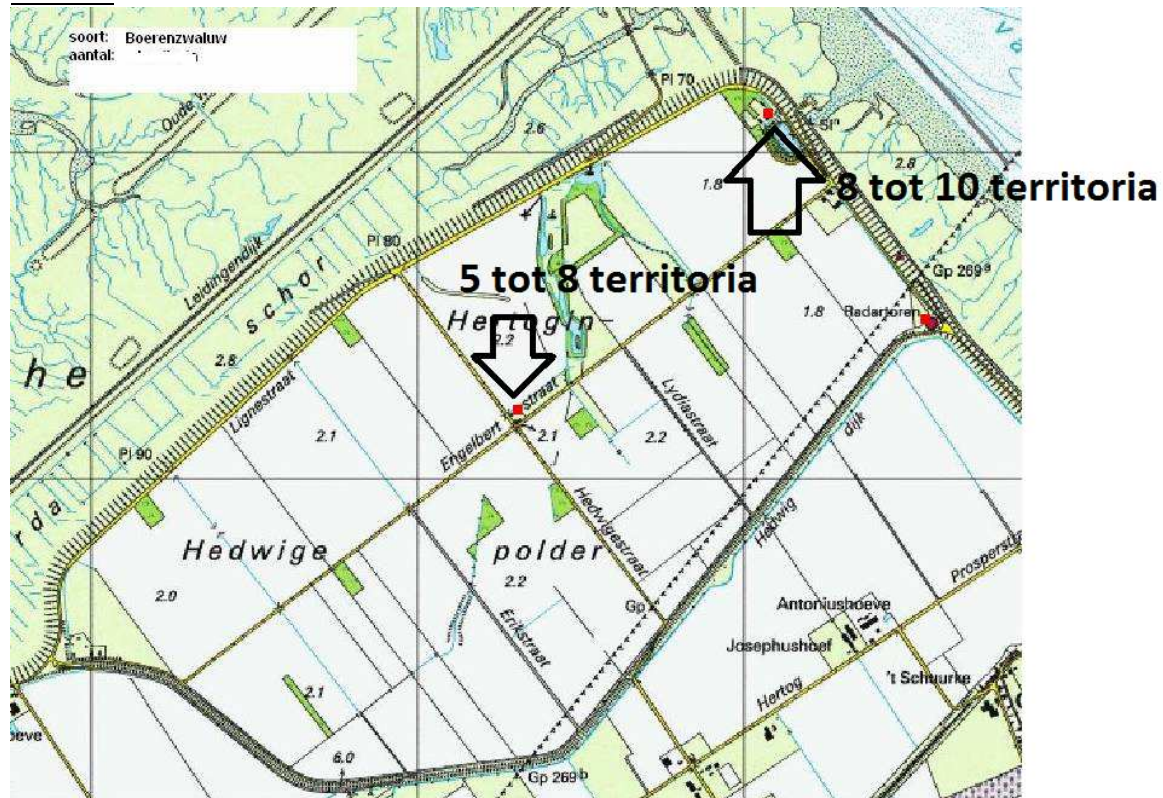
Kaart 7. Nestlocatie van de Torenavalk in 2013

3.2.7 Boerenzwaluw

De Boerenzwaluw is vastgesteld nabij de stallen van paarden en bij een gebouwtje net op het Belgische deel van de Hedwigepolder. Omdat er geen toestemming was de bebouwing te onderzoeken zijn geen bewoonde nesten geteld. Aan de hand van de aanwezige rondvliegende, alarmerende volwassen vogels die rond de bebouwing vlogen is een inschatting gemaakt van de aanwezige broedvogels.

Kaart 8. Territoria van de Boerenzwaluw in 2013.

3.2.8 Zwarte kraai

De zwarte kraai is tijdens de inventarisatie van 2013 in kaart gebracht in verband met het potentieel gebruik van kraaiennesten door de buizerd om in te broeden. Het gebruik van alternatieve nestgelegenheden door de buizerd is relevant binnen een straal van 1 à 2 km rond het plangebied van de Hedwigepolder.

Onderstaande zijn de aanwezige kraaiennesten ingetekend.

Kaart 9. Nestlocaties van de Zwarte kraai in 2013

3.2.9 Ekster

De ekster is tijdens de inventarisatie van 2013 in kaart gebracht in verband met het potentieel gebruik van eksternesten door de buizerd om in te broeden. Het gebruik van alternatieve nestgelegenheden door de buizerd is relevant binnen een straal van 1 à 2 km rond het plangebied van de Hedwigepolder.

Onderstaande zijn de aanwezige eksternesten ingetekend.

Kaart 10. Nestlocaties van de Ekster in 2013

3.2.10 Huismus

De huismus is als aanwezige soort vastgesteld in de vier bebouwingsclusters in het gebied. Omdat er geen toestemming was de bebouwing te onderzoeken is het aantal bewoonde nesten niet geteld. Aan de hand van de gehoorwaarnemingen is een inschatting gemaakt van de aanwezige broedvogels. Het aantal broedpaar van de huismus is geschat op maximaal 5 per cluster.

Kaart 11. Nestlocaties van de Huismus in 2013

Figuur 1. Nestlocaties van de huismus.

3.3 Amfibieën

Op 6 mei zijn enkele tientallen roepende Rugstreeppadden gehoord bij een voortplantingslocatie op circa 10 meter buiten het studiegebied (Properpolder België). Gezien de levenswijze van de Rugstreeppad dient geconcludeerd te worden dat het aannemelijk is dat exemplaren die op circa 10 meter buiten de grens van het studiegebied zijn waargenomen ook in het studiegebied voorkomen. De aankomende periode zal hieraan extra aandacht besteed worden.

3.4 Vissen

Er zijn geen beschermde vissoorten vastgesteld in de Hedwigepolder, het Sieperdaschor en de scheldeschorren tot en met 24 mei 2013.

3.5 Vaatplanten

Er zijn geen beschermde vaatplanten vastgesteld (langs openbare wegen, slootkanten en dijken) in het studiegebied tot en met 24 mei 2013.

Samenvatting

In opdracht van ingenieursbureau Oranjewoud is de Hedwigepolder en Sieperdaschor wordt in 2013 een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van natuurwaarden die beschermd worden door de Flora- en Faunawet. Het doel van deze rapportage is inzicht te geven welke in het kader van de Flora en Faunawet (tabel 2 en 3 en broedvogels waarvan het leefgebied jaarrond beschermd is) beschermde soorten in het studiegebied aanwezig zijn. Deze tussenrapportage geeft de situatie weer tot en met 24 mei 2013.

Het onderzoek is uitgevoerd naar de soortgroepen: zoogdieren, broedvogels, amfibieën, vaatplanten en vissen. Omdat geen toestemming is verleend om buiten de openbare weg te inventariseren kunnen een aantal territoria of soorten ontbreken.

De volgende in het kader van de Flora- en Faunawet (tabel 2 en 3) beschermde soorten zijn aangetroffen, dan wel zijn op basis van biotoop en eerder onderzoek met zeer grote waarschijnlijkheid aanwezig:

Veldspitsmuis

Gewone dwergvleermuis

Ruige dwergvleermuis

Ransuil (jaarrond beschermd nest)

Kerkuil (jaarrond beschermd nest)

Buizerd (jaarrond beschermd nest).